

PROSTA REČENICA

Rečenica iskazuje vezu **predikata** sa **subjektom**. Subjekt i predikat su dva osnovna elementa rečenice. Rečenica koja sadrži samo jedan predikat jeste **prosta rečenica**. Ona koja sadrži više od jednog predikata jeste **složena rečenica**. Osim **subjekta** i **predikata**, rečenicu može činiti **imenička odredba**, kao što je **atribut**, te **priloške odredbe za vreme, mesto, uzrok** itd.

SUBJEKAT

Subjekt je vršilac radnje ili nosilac nekog stanja, osobine itd. **Gramatički subjekat** je uvek u nominativu, a ovu funkciju obavljaju imenice, zamenice, kao i brojevi, najčešće u spoju sa nekom imenicom. U srpskom jeziku reč ili grupa reči u funkciji subjekta slaže se sa glagolom u funkciji predikata u pogledu roda i broja. **Logički subjekat** nije nikad iskazan nominativom, već najčešće **genitivom, dativom** i **akuzativom**.

GRAMATIČKI SUBJEKAT	
Jovan je čitao jednu zanimljivu knjigu.	
Marko i Nikola su došli kući posle deset. Sanja, lepo pevaš .	
LOGIČKI SUBJEKAT	
Nema mleka u frižideru.	genitiv
Nije mi dobro.	dativ
Maju boli zub.	akuzativ

Subjektat može biti i izraz s brojem. Tada se glagol u funkciji predikata može naći u različitim oblicima.

Dva		
Tri	dečaka	dolaze.
Četiri		
Dva		
Tri	dečaka	su došla / su došli.
Četiri		
Pet žena		je došlo / su došle.
Dvoje putnika		je čekalo / su čekali.

PREDIKAT

Funkciju predikata najčešće obavlja glagol pa se takav predikat zove **glagolski predikat**. **Imenski predikat** sadrži glagol **biti (jesam)** i **imenicu, zamenicu, pridev** ili **broj**.

GLAGOLSKI PREDIKAT	Petar trči . Deca se sankaju . Milana je ceo dan slušala muziku.
IMENSKI PREDIKAT	Marija je učenica . Nevena je vredna .

	Bojana je dobra devojčica . To je on . Tomislav je prvi .
--	--

OBJEKAT

Objekat je dopuna glagolu u funkciji predikata. **Pravi (ili direktni) objekat** jeste reč u **akuzativu bez predloga** koja dopunjuje prelazni glagol. On ponekad može biti zamenjen rečju u **genitivu**. **Nepravi (ili indirektni) objekat** dopunjuje neprelazne glagole. On može biti iskazan **genitivom, dativom, akuzativom, instrumentalom ili lokativom**.

PRAVI OBJEKAT	
Volim sladoled .	akuzativ
Kupi jabuka .	genitiv
NEPRAVI OBJEKAT	
Sećam se tog događaja .	genitiv
Verujem ti .	dativ
Jovan se zaljubio u Jелenu .	u + akuzativ
Žalim za starim biciklom .	za + instrumental
Đorđe razmišlja o školi .	o + lokativ

ATRIBUT

Reči koje bliže određuju imenice jesu **atributi**. Najčešće funkciju atributa obavljaju **pridevi, pridevske zamenice i redni brojevi**, koji se slažu s imenicom u rodu broju i padežu. Atribut, takođe, može biti i reč u nekom padežu koja određuje imenicu.

PRIMERI	ATRIBUT
Majka voli dobrog sina.	pridev
Moja sestra ne voli karfiol.	pridevska zamenica
Drugi takmičar je bio bolji.	redni broj
udžbenik za peti razred	za + akuzativ
devojčica smeđih očiju	genitiv
kolač s čokoladom	s + instrumental

PRILOŠKE ODREDBE

Priloške odredbe pružaju dodatne informacije o radnji izrečenj predikatom. Te informacije tiču se **vremena** kada se radnja obavlja, zatim **mesta** na kojem se odvija, **načina** na koji se obavlja, **uzroka** zbog kojeg se ostvaruje, **sredstva** pomoću kojeg se obavlja itd. S obzirom na to, razlikuju se priloške odredbe za: **vreme, mesto, način, uzrok, sredstvo** itd. Prema obliku, to su prilozi ili imenice u nekom padežu, često kombinovane s predlozima.

	PRILOŠKA ODREDBA ZA VREME	
Doći ću sutra kod tebe.	prilog	kada?
Idemo na more u subotu .	u + akuzativ	kada?
Danima nije izlazio iz kuće.	instrumental	koliko dugo?
Od petka nije video Jovana.	od + genitiv	od kada?
Doći ću do podneva .	do + genitiv	do kada?
	PRILOŠKA ODREDBA ZA MESTO	
Sedi ovde .	prilog	gde?
Nina leži na krevetu .	na + lokativ	gde?
Park se nalazi iza škole .	iza + genitiv	gde?
Išli smo kroz šumu .	kroz + akuzativ	kuda?
Darko žuri kući .	dativ	kuda?
Nenad izlazi iz kuće .	iz + genitiv	odakle?
	PRILOŠKA ODREDBA ZA NAČIN	
Nenad brzo trči.	prilog	kako?
Gleda me s tugom .	s + instrumental	kako?
	PRILOŠKA ODREDBA ZA UZROK	
Neću ići na izlet zbog kiše .	zbog + genitiv	zašto?
Ne može da diše od straha .	od + genitiv	zašto?
	PRILOŠKA ODREDBA ZA SREDSTVO	
Idem biciklom kod Mire.	instrumental	čime?
Hleb sečem nožem .	instrumental	čime?